

Terry Pratchett

PARA BASMAK

BİR DİSKDÜNYA® ROMANI

“Şans, şansa yer açanlara gelir.”

Terry Pratchett

1948 yılında İngiltere, Buckinghamshire’da doğan Terry Pratchett, çağdaş fantezi ve mizah edebiyatının önde gelen isimlerinden biridir. Hayal gücü Büyük A’Tuin’in zihni kadar geniş, kalemi ise Rincewind’in cesareti kadar bükülgen olan Terry Pratchett, yarattığı Diskdünya evrenine 41 roman ve irili ufaklı yan kitaplar sığdırmayı başardı. Yetişkinler için olduğu kadar çocuklar için de yazdı: “Yazdığım yazacağım en iyi kitap,” dediği *Ulus* ile 2010 İngiliz Yazarlar Ödülü’nü, genç okurlara yönelik bir Diskdünya romanı olan *Muhteşem Maurice ve Değişmiş Fareleri* ile de İngiltere’nin en saygın çocuk edebiyatı ödülü olan Carnegie Madalyası’nı kazandı. Ayrıca, *Johnny Maxwell* üçlemesi ile *Viran Şatodaki Ejderhalar*, *Cadının Elektrikli Süpürgesi* ve *Noel Baba’nın Takma Sakalı* gibi öykü derlemeleri de yazarın külliyatını süsledi. İlki 1983 yılında yayımlanan ve sonrasında tüm dünyada 100 milyondan fazla satan Diskdünya kitapları, Terry Pratchett’a büyük bir şöhret ve devasa bir hayran kitlesi kazandırdı. Seri; film ve dizilere, tiyatro, radyo ve bilgisayar oyunlarına uyarlandı. Kısa süre içinde edebiyatın kült isimlerinden biri hâline gelen Pratchett, eserleriyle sayısız ödül kazandı, fahri doktoralar aldı, şövalye ilan edildi, turnelerde binlerce kitap imzaladı.

Aralık 2007’de Alzheimer’a yakalandığını duyuran Sör Terry, 2015 yılında yine bu hastalık sebebiyle hayatını kaybetti. Ya da daha doğrusu, boyut değiştirerek, *buradaki* hayranlarını öksüz bıraktı. Bugün hâlâ aramızda dolaştığını rivayet edenler de var; çünkü ne de olsa, onun da dediği gibi, “dünyada yarattığı dalgalar tamamen yok olmadan hiç kimse tam anlamıyla ölmez...”

Terry Pratchett, İngiltere’de, Kitabı Raflardan En Çok Araklanan Yazarlar Listesi’nde hâlâ başı çekiyor.

Niran Elçi

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü mezunu olan Niran Elçi, 2001 yılından beri çeviri yapıyor. Bugüne dek yüzden fazla eseri Türkçeleştirdi. Dilimize kazandırdığı yazarlar arasında Terry Pratchett, Doris Lessing, George Saunders, John Wyndham, J.R.R. Tolkien, Robert Jordan, Bram Stoker ve George Orwell gibi isimler bulunan Niran Elçi, *Karaböcü* serisi, *Adamı Zorla Cadı Yaparlar*, *Kurabi’ye Uçan Omlet* gibi çocuk kitaplarının da yazarıdır.

PARA BASMAK

© 2023, Tudem Yayın Grubu
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

metin hakları © 2007, Terry ve Lyn Pratchett

İlk baskı 2007 yılında, İngiltere'de *Making Money* adıyla Transworld Publishers'a ait Doubleday tarafından gerçekleştirilmiştir. Transworld Publishers, Penguin Random House şirketler grubunun bir altmarkasıdır.

Bu kitabın telif hakları AnatoliaLit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

YAZAR: Terry Pratchett
TÜRKÇELEŞTİREN: Niran Elçi
EDİTÖR: Ümit Mutlu
DİZİ EDİTÖRÜ: Burhan Düzçay
KAPAK GÖRSELİ: Paul Kidby
GRAFİK UYGULAMA: Aynur Sarıbüyük

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Başkent Organize San. Bölgesi 22 Cad. No:6 Malıköy, Temelli/Ankara
Tel: 0312 284 18 14

Birinci Baskı: Ağustos 2023 (2000 adet)

ISBN: 978-625-7314-89-3
Yayınevi sertifika no: 45041
Matbaa sertifika no: 48083

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ'nin tescilli markasıdır.

Terry Pratchett

PARA
BASMAK

BİR DİSKDÜNYA® ROMANI - 36

Delü

YAZARIN NOTU

Ekonomik Kriz Ölçütü Olarak Etek Boyu Endeksi (sayfa 75): Yazar, 1968 senesinde bu ilginç bilgiyi ona verdiği için askerî tarihçi ve strateji uzmanı Sör Basil Liddell Hart'a sonsuza dek minnettar kalacaktır. Altmışlardan bu yana mini etek modasının neden bir türlü geçmediğini bu endeks açıklamaktadır.

Bilgi işlem tarihi meraklıları ise kitaptaki Glup adlı makinede, mühendisten dönme ekonomist William Phillips'in 1949'da icat ettiği Phillips Ekonomi Bilgisayarı'nın uzak bir yankısını bulacaktır. Bilgisayar, hidrolik bir sistem kullanarak ulusal ekonomiyi etkileyici şekilde modelliyordu. Tabii, anlaşıldığı kadarıyla o makinenin imalatında Igorlar çalışmamıştı ama merak edenler, makinenin erken versiyonlarından birini Londra'daki Bilim Müzesi'nde bulabilir. Diğer on on beş kadarı da dünyanın çeşitli yerlerinde sergilenmektedir.*

Yazar son olarak, en güzel eski şakaların asla unutulmamasını sağladıkları için Britanya Şaka Mirası Vakfı'na minnettardır...

---

* Tam sayı vermek gerekirse on üç. Biri de Türkiye'de. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi envanterinde yer alan makine (orijinal adıyla MONIAC - **M**onetary **N**ational **I**ncome **A**nalogue **C**omputer - Milli Gelir Hesaplama Makinesi) 1951 yılında ülkeye getirilmiş. Bu tuhaf makinenin işleyiş şeklini internette görmek mümkün. [E.N.]

BİRİNCİ BÖLÜM

*Karanlıkta Beklerken – Bir Anlaşmaya Varılıyor – Düşeyazan
Adam – Mavi Elbiseli Golem – Suç ve Ceza – Resmen Para
Basmak İçin Bir Şans – Altınımsı Zincir – Terecilere Yer Yok
– Bay Bent Zamanı Ayarlıyor*

Karanlıkta durmuş, koruyorlardı. Zamanın geçişini ölçmelerinin yolu yoktu ama zaten böyle bir arzuları da yoktu. Burada olmadıkları bir zaman *vardı*; burada olmayacakları bir zaman da gelecekti, sonra başka bir yerde olacaktardı... Arada geçen zaman ise önemsizdi.

Fakat bazıları parçalanmıştı ve bazıları, daha genç olanlar, susmuştu.

Üstlerindeki ağırlık artıyordu.

Bir şey yapılması gerekiyordu.

İçlerinden biri, zihninde bir şarkı söylemeye başladı.

Zor bir pazarlıktı ama... kime göre? Soru buydu. Ve avukat Bay Blister yanıt alamıyordu. Yanıt almayı isterdi. İki taraf da toprak edinmekle ilgilendiğinde küçük tarafın komşu parselleri satın alması kârlı olabilirdi, çünkü diğer tarafın taraftarları, muhtemelen bir partide falan bir şeyler işitmiş olabilirdi.

Ama bilinecek herhangi bir şey olup olmadığını bilmek zordu. Masasının karşısındaki kadına duruma uygun bir endişeyle gülümsedi.

“Bu bölgenin, cücelerin Madencilik Kanunu’na tabi olduğunu anlıyorsunuz Bayan Müşfikyürek, değil mi? Bu, buradan çıkarılacak tüm metal ve metal cevherlerinin cücelerin Alçak Kral’ına ait olduğu anlamına geliyor. Çıkaracağınız her tür metal için ona büyük meblağlarda imtiyaz ücreti ödemeniz gerekecek. Metal bulabileceğinizden değil tabii, bunu da belirtmem lazım. Ta dibe kadar sırf kum ve alüvyon olduğu söyleniyor, ki *çok* derinlere gidiyormuş.”

Kadının tepkisini bekledi ama kadın ona bakmaya devam etti. Sigarasının mavi dumanı sarmallar çizerek ofis tavanına doğru yükseliyordu.

“Sonra bir de tarihî eserler meselesi var,” dedi avukat, dumanların arasından görebildiği kadarınca kadının ifadesini izleyerek. “Alçak Kral, söz konusu araziden çıkarılacak ve ‘Cihaz’ olarak sınıflandırılabilir her tür mücevherat, zırh ve kadim eserin, silahın, çömleğin ve hatta kemiğin vergiye tabi olduğunu veya onlara cüceler tarafından el konulabileceğini ilan etti.”

Bayan Müşfikyürek, adamın saydıklarını kafasındaki bir listeyle karşılaştırıyormuş gibi duraksadı, sigarasını tablaya bastırarak söndürdü ve “Orada bu tür şeyler bulunabileceğine inanmak için sebep var mı?” dedi.

“Hiç yok,” dedi avukat alaylı bir gülümsemeye. “Burası verimsiz, kıraç bir yer, herkes biliyor. Ama Kral, ‘herkesin bildiği’ bir şeyin yanlış çıkması ihtimaline karşı da kendini güvenceye alıyor. Ki sık sık da yanlış çıkar.”

“Ama çok kısa bir kira süresi için çok fazla para istiyor!”

“Siz de bu parayı ödemeye razısınız. Bakın, cüceleri tedirgin

ediyor bu iş. Bir cücenin, birkaç seneliğine bile olsa topraklarından vazgeçmesi çok sıradışıdır. Ayrıca, anladığım kadarıyla bütün bu Koom Vadisi meselesi yüzünden Kral'ın paraya ihtiyacı var.”

“Talep edilen meblağı ödüyorum zaten!”

“Kesinlikle, kesinlikle. Ama ben...”

“Sözleşmede kendisine düşeni yerine getirecek mi peki?”

“Harfiyen. En azından bu kadarı kesin. Bu tür konularda cüceler çok titizdir. Sizin tek yapmanız gereken sözleşmeyi imzalamak ve... eh, ne yazık ki parayı ödemek.”

Bayan Müşfikyürek çantasına uzandı ve masaya kalın bir kâğıt koydu. “Bu, Ankh-Morpork Kraliyet Bankası tarafından hazırlanmış, beş bin dolar değerinde bir banka çeki.”

Avukat gülümsedi. “Güvenilir bir kurum,” dedi ve ekledi: “En azından geleneksel olarak. Çarpı attığım yerleri imzalar mısınız?”

Sözleşmeyi imzalayan Bayan Müşfikyürek'i dikkatle izledi.

Bayan Müşfikyürek, adamın nefesini tuttuğu izlenimi altında kaldı. “İşte,” dedi sözleşmeyi masada ittirerek.

“Mürekkep sözleşmede kurumaya başladığına göre belki merakımı giderebilirsiniz hanımefendi?” dedi avukat.

Bayan Müşfikyürek etraftaki eski, ağır kitaplıklar sayısız kula saklarmış gibi odada etrafına bakındı. “Sır saklayabilir misiniz Bay Blister?”

“Ah, kesinlikle hanımefendi. Kesinlikle!”

Bayan Müşfikyürek bir sırrı paylaşacakmış gibi eğildi. “Yine de bunun alçak sesle söylenmesi gerekir,” diye fısıldadı.

Avukat öne eğilerek umutla başını salladı ve senelerdir ilk defa bir kadının nefesini kulağında hissetti.

“Ben de saklayabilirim,” dedi Bayan Müşfikyürek.

Bu, yaklaşık üç hafta önceydi...

Geceleri bir yağmur oluğundan yukarı tırmanırken öğrenebileceğiniz şeyler şaşırtıcıdır. İnsanlar sokağa düşen bir tuğlaya bile, hatta burası Ankh-Morpork olduğundan bir çığıktan daha küçük seslere bile –mesela bir pencere çengelini ya da bir maymuncuğun tıkırtısına– dikkat ederler.

Yüksek sesler, halkın *duyması* için çıkarılan seslerdir ve bu, herkesin sorunu oldukları anlamına gelir; yani “benim sorunum değil”dir. Oysa küçük sesler yakından gelir ve gizli saklı işleri ele verir; dolayısıyla daha acil ve kişiseldirler.

Bu yüzden adam, küçük sesler çıkarmamaya çalıştı.

Aşağıda, Merkez Postane'nin araba avlusu, devrilmiş arı kovanı gibi uğuldamaktaydı. Döner tabla gerçekten iyi çalışıyordu artık. Gece arabaları geliyordu ve yeni Überwald Ekspresi fener ışıklarında parıldamaktaydı. İşler yolundaydı ve tam da bu yüzden, gece tırmanıcısı için işler yolunda değildi.

Adam yumuşak sıvaya tuğla anahtarını soktu, ağırlığını kaydırdı, ayağını...

Lanet güvercin! Kuş panikle havalandı, adamın diğer ayağı kaydı, yağmur oluğunu kavrayan parmakları gevşedi ve dünya çalkalanmayı bıraktığında uzaktaki parke taşlarıyla buluşmasını erteleen tek şey tutunduğu tuğla anahtarıydı; ki kabul etmek gerekir, o da T biçiminde bir tutamacı olan uzun, yassı bir çividen ibaretti.

Ve adam, *Duvarı blöfle kandıramazsın*, diye düşündü. *Sallanır-san, elinle ve ayağınla boruya tutunmayı başarabilirsin belki, ya da anahtar yerinden çıkar.*

Pee... kâlâ...

Başka anahtarları ve küçük bir çekici vardı. Tek eliyle tutunmaya devam ederken duvara yeni bir anahtar çakabilir miydi?

Yukarıda, güvercin daha yüksek bir çıkıntıdaki akranlarına katıldı.

Adam çiviye cesaret edebildiğince güç kullanarak sıvaya soktu, çekici cebinden çıkardı ve Überwald Ekspresi aşağıda takırtı ve şingirtılar eşliğinde avludan çıkarken tek bir kuvvetli darbeye vurdu.

Çivi saplandı. Adam çekici bıraktı (çünkü yere çarparken çıkaracağı sesi genel şamatanın örteceğini umdu) ve daha çekiç yere düşmeden yeni tutamacını yakaladı.

Pee... kâlâ... Şimdi de... burada kalakaldım?

Oluk doksan santim uzaktaydı. Güzel. İşe yarardı bu. Diğer elini yeni tutamaca aktarıp hafifçe sallanabilir, sol eliyle oluğa tutunursa da kendini boşluğun ötesine çekebilirdi. O zaman, yalnızca...

Güvercin tedirgindi. Güvercinler için temel varoluş durumuydu bu elbette, ama sonra, “yükünü” hafifletmek için tam da bu anı seçti.

Pee... kâlâ... Düzeltme: İki elimle, şimdi aniden çok kayganlaşmış bir çiviye tutunuyorum.

Kahretsin.

Sonra, güvercinler arasında tedirginlik, rahibe manastırında koşan çıplak adamdan daha hızlı hareket ettiğinden, o anda hafif bir pıtırta başladı.

Bundan daha iyisi olamaz, tabirini düşündürmeyen zamanlar vardır.

Aşağıdan bir ses, “Kim var orada!?” dedi.

Teşekkür ederim çekiç! Ah, ama beni görmeleri imkânsız, diye düşündü adam. İyice aydınlatılmış avludan yukarı bakan birinin gece görüşü olmazdı. İyi de ne fark eder, artık burada olduğumu biliyorlar.

Pee... kâlâ...

“Tamam tamam, enseledin beni beyim!” diye seslendi aşağıya.

“Hırsız ha?” dedi aşağıdaki ses.

“Hiçbir şey çalmadım beyim. Ama bir el ver de yukarı çıkayım.”

“Hırsızlar Loncası’ndan mısın? Onlar gibi konuşuyorsun.”

“Değilim beyim. Beyim lafını ben hep kullanırım beyim.”

Artık rahatça aşağı bakamıyordu ama gelen sesler, seyislerin ve işi olmayan arabacıların toplanmaya başladığını anlatıyordu. Bu hiç iyi olmamıştı. Arabacılar hırsızlarla genellikle ıssız yollarda karşılaşır ve yol kesenler de genelde “Ya paranı ya canını!” gibi süt çocuğu tabirleri kullanmadıklarından, arabacılar hırsız yakaladıklarında kullanışlı bir kurşun boru aracılığıyla adaleti ve intikamı tek elden hallederlerdi.

Aşağıdan mırıltılar geldi. Bir uzlaşmaya varılmış gibi göründü.

“Tamam Bay Postane Soyguncusu!” diye bağırdı neşeli bir ses. “Şimdi yapacağımız şu: Binaya gireceğiz, tamam mı, ve sana halat uzatacağız. Bundan daha adil olamayız. Tamam mı?”

“Tamam beyim.”

Yanlış türden bir neşeydi. “Bir şeye mi baktın birader?” cümlesindeki “birader”in neşesiydi. Hırsızlar Loncası, canlı getirilen lisanssız hırsız başına yirmi dolar ödüyordu ve oraya sürüklenip yere fırlatıldığında hâlâ *yaşıyor* olmanın... ah, o kadar çok yolu vardı ki!

Adam başını kaldırdı. Postane Genel Müdürü’nün dairesi hemen yukarıdaydı.

Pekâlâ...

Elleri ve kolları aynı anda hem uyuşmuştu hem de acılar içindeydi. Binanın içindeki büyük yük asansörünün takırtısını duydu, sonra bir kapak gümleyerek açıldı, çatıdan ayak sesleri geldi ve bir halatın koluna çarptığını hissetti.

“Ya tutunursun ya düşersin,” dedi bir ses, adam halatı yakalamak için elini sallarken. “Gerçi uzun vadede ikisi de aynı kapıya çıkıyor!” Karanlıkta kahkahalar yükseldi.

Halatı kuvvetle çektiler. Adam havada asılı kaldı, sonra ayaklarıyla duvarı iterek geriye sıçradı, yağmur oluşunun hemen altındaki cam bir anda kırıldı ve halat, dışarı sallandığında boştu.

Kurtarma ekibi birbirlerine baktı.

“Tamam, siz ikiniz! Hemen ön ve arka kapılara koşun!” dedi, kafası hızlı çalışan bir arabacı. “Önünü alın! Asansörle inin! Kalkanlarımız da... Biz kat kat giderek sıkıştıracağız onu!”

Paldır küldür merdivenleri inip koridorda koşarlarken robdöşambr giymiş bir adam başını odaların birinden uzattı, hayretle onlara baktı ve sonra azarladı: “Siz de kimsiniz? Hadi, koşun adamın peşinden!”

“Yok ya? Sen kimsin peki?” dedi bir seyis, yavaşlayıp adama dik dik bakarak.

“Bay Nemly von Lipwick o!” dedi arkadan bir arabacı. “Postane Genel Müdürü!”

“Biri penceremi kırıp içeri girdi ve tam odanın ortasına kond... Şey, tam tepeme konacaktı!” diye bağırıldı robdöşambrlı adam. “Koridorda koşarak uzaklaştı! Yakalarsanız kişi başı on dolar! Ve adım Lipwig!”

Bu, koşuşturmacayı yeniden başlatmalıydı aslında. Fakat seyis, kuşkulu bir sesle, “Hey, bir kere ‘beyim’ desene,” dedi.

“Ne geveliyorsun sen?” dedi yanındaki arabacı.

“Sesi o adaminkine çok benziyor,” dedi seyis. “Ve nefes nefese kalmış!”

“Aptal mısın nesin?” dedi arabacı. “Adam Genel Müdür be! Kahrolası anahtarı var! *Bütün* anahtarlar onda ! Ne demeye kendi Postane’sine kanundışı yollardan girsin?”

“Bence o odaya bir göz atmalyız,” dedi seyis.

“Gerçekten mi? Eh... *bence*, Bay Lipwig’in ‘kendi odasında nefes nefese olmak’ için yaptıkları, yalnızca kendisini ilgilendirir,”

dedi arabacı, Nemly'ye göz kırparak. “Ve *bence*, sen hıyarlık ederken, adam başı on dolar kaçıp gidiyor. Bunun için özür dilerim efendim,” dedi Lipwig'e. “Arkadaş yeni. Görgü kurallarından haberi yok. Biz şimdi gidelim efendim,” diye ekledi, alınının olması gerektiğini düşündüğü yere dokunup selam vererek. “Sebepe olduğumuz rahatsızlık için de özür dileriz. Yaylanın şimdi, sizi onun bunun çocukları!”

Adamlar görünmez olduktan sonra Nemly odasına döndü ve kapıyı arkasından dikkatle sürgüledi.

En azından *bazı* becerileri vardı. Odasında bir kadın olduğu iması işe yaramıştı kesinlikle. Ayrıca *gerçekten de* Postane Genel Müdürü'dü ve *gerçekten de* bütün anahtarlar ondaydı.

Şafağa bir saat kalmıştı. Bu saatten sonra uyuyamazdı. Resmî olarak kalkması ve dakik biri olarak ününü pekiştirmesi daha iyi olacaktı.

Kendine bir gömlek ayarlarken, aslında onu vurup o duvardan düşürebileceklerini düşündü. Ya da onu orada asılı bırakabilirlerdi ve elinin kaymasının ne kadar süreceğine dair bahse girebilirlerdi; Ankh-Morpork âdeti buydu. Yani onu biraz pataklayıp Hırsızlar Loncası'nın mektup kutusuna atmaya karar vermeleri aslında büyük şanstı. Şans, şansa yer açanlara gelirdi.

Kapıdan, ağır ama bir şekilde yine de nazik bir tıklama geldi. “Edepli Misin Bay Lipwig?” diye gürledi bir ses.

Ne yazık ki evet, diye düşündü Nemly. Ama yüksek sesle, “İçeri gir Gladys,” dedi.

Gladys içeri girerken odanın diğer ucundaki yer tahtaları gıcırdadı, mobilyalar takırdadı.

Gladys golemdi. Yaklaşık iki metre on santimlik, kilden bir adam. (Ya da herhangi bir tartışmayı önlemek adına, kilden bir

kadın.) Kadın –eh, Gladys gibi bir ismi varken onu “nesne” olarak düşünmek imkânsızdı ve “adam” demek de işe yaramıyordu– aşırı büyük, mavi bir elbise giymişti.

Nemly başını iki yana salladı. Bütün bu aptalca mesele görgü kuralları yüzündendi. Postane bankosunu çelikten bir sopa ve pirinçten akciğerlerle yöneten Bayan Maccalariat, kadın tuvaletlerini “erkek” bir golemın temizlemesine karşı çıkmıştı. Bayan Maccalariat’ın, golemlerin âdet gereği değil de doğaları gereği erkek oldukları sonucuna nasıl varabildiği büyüleyici bir gizemdi ama onun gibi biriyle tartışmanın faydası yoktu.

Sonuç olarak, pamuklu basmadan yapılmış aşırı büyük bir elbise eklemek suretiyle golem, Bayan Maccalariat’a yetecek kadar kadın olmuştu. Tuhaf olan şeydu ki... bir şekilde Gladys gerçekten de kadındı artık. Yalnızca elbise yüzünden değildi tabii. Bankoda çalışan kızlarla zaman geçiriyordu ve yarım ton çektiği gerçeğine rağmen kızlar onu aralarına kabul etmiş görünüyordu. Moda dergilerini falan ona da veriyorlardı; gözleri fırın delikleri gibi parlayan bin yaşında birine, Kış İçin Cilt Bakımı İpuçları’nın ne anlatacağını hayal etmek güçse de.

Şimdi de gelmiş, edepli olup olmadığını soruyordu. Golem arasındaki farkı nereden bilebilirdi ki?

Her neyse... Gladys ona bir fincan çay ile *Times*’ın daha mürekkebi kurumamış şehir baskısını getirmişti. İkisini dikkatle masaya bıraktı ve...

Aman tanrılar, Nemly von Lipwig’in resmini basmışlardı! Ciddi ciddi basmışlardı! *Dün gece: Nemly, Vetinari ve şehrin önde gelenlerinden muhtelif kişiler Postane’de toplanmış, başlarını kaldırmış, yeni avizeye bakıyorlar!* Nemly hafifçe kıpırdanarak resmin biraz bulanık çıkmasını sağlamıştı ama yine de işte, her sabah tıraş ay-nasından ona bakan yüzdü. Buradan ta Genua’ya kadar, bu yüz

tarafından aldatılmış, kandırılmış, dolandırılmış ve oyuna getirilmiş kişiler vardı. Şimdiye kadar bir tek, birilerini ketenpereye getirmemişti ve bunun da yegâne sebebi, onun ne demek olduğunu bilmemesiydi.

Kabul, insana bir sürü başka yüzü hatırlatan türden heramaca-uygun bir yüzü vardı fakat yine de onu kâğıda mihlanmış hâlde görmek korkunçtu. Bazıları resimlerin insanın ruhunu çaldığına inanırdı, Nemly'nin durumunda ise çalınan şey özgürlüktü.

Cemiyetin direği Nemly von Lipwig... Hah...

Bir şey fark ederek daha yakından baktı. Arkasındaki adam kimdi? Nemly'nin omzunun üstünden bakar gibiydi. Şişman bir yüz, Lord Vetinari'ninkine benzeyen küçük bir sakal... Gerçi Ataerk'inki keçisakalyken, aynı tarz bu adamın özensiz tıraş olmuş gibi görünmesine sebep olmuştu. Bankadan biriydi, değil mi? O kadar çok yüz, el sıkışmak isteyen o kadar çok kişi vardı ve herkes resme girmek istemişti. Adam hipnotize olmuş gibi görünüyordu fakat resminizin çekilmesi de yapardı bunu insana. Sıradan bir etkinlikte, sıradan bir konuk...

Ve resmi birinci sayfada kullanmışlardı, çünkü birileri, birinci manşetin (bir bankanın daha iflas etmesi ve öfkeli müşterilerden oluşmuş bir güruhun banka müdürünü sokakta ipe çekmeye çalışması) herhangi bir resim hak etmediğine karar vermişti. Gazetenin yazarları müdürü, *manşetin* resmini basarak herkesin gününü aydınlatma terbiyesini gösterir miydi hiç? Ah hayır, Nemly von kahrolası *Lipwig'in* resmini basmak zorundaydı!

Aman tanrılar... Adamı köşeye bir kıstırdılar mı, bir şimşek daha yollama dürtüsüne direnemiyorlardı. İşte, birinci sayfanın aşağısına da bir başlık atmışlardı: SAHTE PUL BASAN ADAM ASILACAK. Owlswick Jenkins'i idam edeceklerdi. Hem de ne

için? Cinayet mi işlemiştii? Kötü şöretli bir bankacı mıydı? Hayır, birkaç yüz tabaka pul basmıştı yalnızca. Üstelik kaliteli de iş çıkarmıştı; adamın yaşadığı tavan arasını basıp, kurusun diye astığı yarım penilik kırmızı pul tabakasını ele geçirmeseler, bekçiler pulların sahte olduğunu asla kanıtlayamazdı.

Nemly mahkemede tanıklık etmişti. Etmek zorunda kalmıştı. Bu onun vatandaşlık göreviydi. Pul basmanın kalpazanlık kadar kötü olduğu savunuluyordu ve bu yüzden Nemly, tanık olmaktan paçayı sıyıramamıştı. Ne de olsa Postane Genel Müdürü'ydü o; cemiyette saygı duyulan biriydi. Sanık ona küfürler etse veya dik dik baksa kendisini birazcık daha iyi hissedebilirdi de ama o seyrek sakallı ufak tefek adam, neler olup bittiğini bile anlamaz gibi, sanık kürsüsünde şaşkın şaşkın dikilip durmuştu.

Yarım penilik sahte pullar basmıştı. Gerçekten, tek yaptığı buydu. İnsanın yüreğini burkuyordu. Ah, tamam, daha değerli pullar da basmıştı ama ne tür biri, yarım peni için de onca zahmete girerdi? Owlswick Jenkins girmişti işte ve şimdi Kodes'te, idamlık mahkûmları koydukları hücrelerden birindeydi; havada dans etmek üzere alınıp götürülene kadar zalim feleğin âdetleri hakkında düşünmek için birkaç günü vardı.

Ben de o adamın yerindeyim, diye düşündü Nemly. *Sonra her şey karardı ve yepyeni bir hayat başladı. Ama saygın vatandaşlığın bu kadar kötü olacağı hiç aklıma gelmemişti...*

“Şey... teşekkür ederim Gladys,” dedi, nazik nazik tepesinde dikilen şekilde.

“Şimdi Lord Vetinari İle Randevunuz Var,” dedi golem.

“Olmadığına eminim.”

“Dışarıda, Var Olduğunu Söyleyen İki Muhafız Bekliyor Bay Lipwig,” diye güreledi Gladys.

Ha, diye düşündü Nemly. *Şu randevulardan biri.*

Terry Pratchett

PARA BASMAK

*“Dürüst birini kandıramazsınız” diyen biri,
dürüst biri değildir.*

Nemly von Lipwig bunu biliyordu.
Çünkü Nemly von Lipwig eskiden dolandırıcıydı.
Nemly von Lipwig’in bilmediği şey, en büyük dolandırıcıların
bizzat en büyük para babaları olmasıdır...

*“Biri beni neden öldürmek istesin ki?”
“Bilemiyorum Bay Lipwig. Ama sen mektup dağıtırken bile
en az bir kez suikast teşebbüsüne uğradın; yani bankacılık
kariyerinin de heyecan verici olacağına eminim...”*

Postane genel müdürlüğü ha?.. Postane sadece *staj* yeriydi!
Şimdi Kraliyet Darphanesi’nin başına “atanan” Nemly,
gerçekleri daha yakından görmek üzere; zira işin içinde
bu kez tonlarca altın, altına duyul(amay)an güven,
asla güvenilmeyecek kodamanlar ve bir de Bay Cırtak var.

Diskdünya’nın otuz altıncı kitabı *Para Basmak*, kallavi bir
ekonomik sistemi baştan yaratmaya çalışan, çalıştıkça batan
ama battıkça da çıkan von Lipwig’in *gıcır gıcır* macerası.

📍 DiskDunyaTurkiye 📱 diskdunya_tr 📷 diskdunya

delidolu.com.tr
f 📱 @ delidolukitap
📄 Delidolu Yayınları

ISBN: 978-625-7314-89-3

9 786257 314893